

from unwanted or illegal actions through stimulating the "correct" behavior and / or in most cases punishing "bad" behavior. A bank wants to behave in the "wrong" way when it supposes to be unnoticed, and after having been detected, a bank tends to follow the rules. The study examines relations on the basis of the game theory methodology, and simulates behavior, strategy and interaction between banks and supervisory authorities.

KEY WORDS: banking surveillance, game theory, simulation, strategy, payoff matrix.

УДК 336.648

Смірнова Ольга Олегівна,

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри інвестиційної діяльності
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

(54/1, Проспект Перемоги, Київ, Україна, 03680)

E-mail: o.smirnova@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЕКТНОГО ФІНАНСУВАННЯ В УКРАЇНІ

АНОТАЦІЯ. Розробка та реалізація масштабних довгострокових інвестиційних проектів на засадах проектного фінансування набуває все більшого значення в умовах економічної нестабільності та гострої нестачі фінансових ресурсів. Як свідчить світовий досвід, саме банківські установи виконують функції організаторів і фінансових ініціаторів здійснення великих інвестиційних проектів та програм, відіграють вирішальну роль у мобілізації фінансових інвестиційних ресурсів.

Проектне фінансування як різновид фінансування реальних інвестицій зарекомендувало себе як досить успішний спосіб залучення коштів для фінансування інвестиційних проектів у промислово розвинутих країнах, проте для України це відносно новий банківський продукт. У чистому вигляді його пропонує обмежене коло банків, що обумовлено низкою чинників, які унеможливають його повноцінне використання. Тому пошук можливостей і шляхів вирішення проблем розвитку банківського проектного фінансування в Україні як фактора активізації інвестиційної діяльності банків, є однією з найактуальніших проблем сучасної економіки України.

У статті розглянуто сучасний стан проектного фінансування в Україні. Автор детально аналізує законодавчу та нормативну базу проектного фінансування та його специфіку у вітчизняних умовах. Досліджуючи різні точки зору провідних економістів світу в галузі проектного фінансування, автор розглянує можливості їх застосування в процесі фінансування інвестиційних проектів в Україні. Стаття також містить пропозиції автора щодо удосконалення механізму проектного фінансування в Україні.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: інвестиційний проект, проектне фінансування, інвестиційні ресурси.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Проектне фінансування як різновид фінансування реальних інвестицій, зарекомендувало себе як доволі успішний спосіб залучення коштів для фінансування інвестиційних проектів у розвинутих країнах. Сьогодні більшість банківських установ світу спрямовують значні кошти на кредитування інвестиційних проектів, не лише як учасники, а й як організатори проектного фінансування. Така ситуація обумовлена можливістю для банків отримувати великий прибуток, а також поліпшити власний імідж на світовому фінансовому ринку, та свічить про зацікавленість банків у розвитку даної сфери. Проте в Україні залишається низка факторів, які не дозволяють використовувати проектне фінансування повною мірою.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Наукове підґрунтя формування інформаційно-аналітичних основ проектного фінансування закладено у фундаментальних працях зарубіжних дослідників, зокрема: Г. Вінтера, С. Гатті, Дж. Делмона, Б. Істі, Д. Лемба, Л. Ленга, П. Лінча, Р. Мертона, П. Невитта, П. Роуза, Ф. Фабощи, Е.Фео, Дж. Фіннерті та ін. Сучасні тенденції участі банків в операціях проектного фінансування відображені в роботах багатьох вітчизняних науковців, у тому числі: Г.О. Бардиш, О.В. Васюренка, Ж.М. Довгань, В.Ю. Катасонова, С.М. Козьменка, Т.П. Куриленко, Т.В. Майорової, Д.С. Морозова, А.А. Переседи, І.В. Сала, О.М. Теліженка, В.В. Шеремета, В.Д. Шапіро.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Незважаючи на суттєві наукові результати, отримані дослідниками в цій сфері, ряд важливих проблем як загальнонаукового, так і прикладного характеру залишаються не вирішеними остаточно. Це стосується, передусім, впровадження системного підходу до управління проектним фінансуванням у банку, врахування фактору ризику при обранні схем його реалізації, застосування науково-методичних підходів до формування та оптимізації портфелю проектів банку. Об'єктивна необхідність розвитку наукових досліджень з даної проблематики, її актуальність і практична значущість для розвитку економіки України обумовили вибір теми, мети та завдань дослідження.

Формулювання мети і завдання дослідження. Мета: комплексне дослідження проектного фінансування, розробка реко-

ментацій щодо його удосконалення в умовах становлення ринкової економіки. Завдання дослідження: здійснити аналіз сучасного стану проектного фінансування, визначити існуючі проблеми розвитку проектного фінансування в Україні; сформулювати концепцію розбудови вітчизняного ринку проектного фінансування.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Проектне фінансування як різновид фінансування реальних інвестицій, зарекомендувало себе як доволі успішний спосіб залучення коштів для фінансування інвестиційних проектів у розвинутих країнах. Сьогодні більшість банківських установ світу спрямовують значні кошти на кредитування інвестиційних проектів, не лише як учасники, а й як організатори проектного фінансування. Така ситуація обумовлена можливістю для банків отримувати великий прибуток, а також поліпшити власний імідж на світовому фінансовому ринку, та свічить про зацікавленість банків у розвитку даної сфери [1]. Проте в Україні залишається низка факторів, які не дозволяють використовувати проектне фінансування повною мірою.

Причини, що стримують розвиток проектного фінансування в Україні, можна згрупувати за такими напрямками:

- недостатній рівень розвитку вітчизняних джерел боргового фінансування;
- невідповідність між доходами і позичками всередині країни та обслуговуванням боргів у валюті;
- відсутність достатньої кількості спеціалістів з проектного фінансування;
- недостатній досвід розроблення системи такого типу фінансування для великих інвестиційних проектів;
- обмежений досвід роботи кваліфікованих учасників проектного фінансування — організацій та фірм, що можуть брати на себе функції керуючих великими проектами;
- недостатньо розвинуті правова культура та законодавча стабільність у сфері узгодження та розподілу ризиків, а також надання гарантій та інших форм зобов'язань за кредитним фінансуванням;
- несприятливий інвестиційний клімат для залучення капіталу.

Так, одним з головних чинників, які стримують розвиток проектного фінансування в Україні, є обмеження Національного банку щодо обсягів інвестування. Оскільки проектне фінансування,

по-перше, потребує значних фінансових вкладень, а по-друге, носить довготривалий характер, то для його ефективного здійснення необхідним є забезпечення доступності кредитів для позичальників шляхом зниження їх вартості. Цього можна досягнути шляхом перегляду існуючої системи резервування коштів комерційних банків у напрямі зниження норми резервування. При цьому важливо створити стимулюючу систему обов'язкового резервування для банків, що активно займаються інвестиційним кредитуванням.

Розвиток операцій банківського проектного фінансування в Україні також гальмує відсутність адекватної нормативно-правової бази, зокрема, законодавчої основи для здійснення ряду фінансових операцій, які активно застосовуються у всьому світі (синдикація, секютиризація), а також відсутність чіткої законодавчої процедури реалізації майнових прав на об'єкти нерухомості, що будуються.

Суттєвим недоліком є і жорсткий порядок оподаткування довгострокових інвестиційних проектів, який передбачає сплату банком-інвестором податку в процесі інвестування, коли проект ще не дає віддачі, а мають місце лише витрати. Така практика штучно завищує вартість проекту і знижує його ефективність.

Однією з основних проблем розвитку проектного фінансування є невисока питома вага довгострокових коштів у пасивах банків і надзвичайно високі ризики довгострокового кредитування. Банкам значно простіше та безпечніше заробляти на короткострокових торгових операціях, ніж на інвестиційних проектах, окупність яких дуже складно спрогнозувати. Крім того, зазначимо, що кредитувати на тривалий термін можуть дозволити собі лише великі банки, які мають вихід на ринок зовнішніх запозичень, і «доньки» іноземних банків, які одержують довгострокове рефінансування від материнських структур. Маючи скромні капітали, вітчизняні банки кредитують переважно проекти середнього бізнесу (річні обороти — близько 50 млн дол. США).

Відсутність досвіду із впровадження проектного фінансування в Україні пояснюється відносно недовгим шляхом його розвитку. Як наслідок, банки неправильно розуміють його сутність, ототожнюють його з кредитуванням, у результаті чого оцінюють не прибутковість проекту, а поточну діяльність позичальника та накопичені ним активи.

Ще одним суттєвим чинником, який стоїть на перешкоді розвитку даного виду операцій в Україні, є несприятливий інвестиційний клімат. Для подолання даної перешкоди, вкрай необхідним є втручання держави шляхом надання гарантій страхування проектних ризиків, у тому числі, надання гарантій банкам, які фінансують інвестиційні проекти [2].

Варто зазначити, що на сьогоднішній день, проектне фінансування як система в Україні не застосовується. Для його становлення і розвитку необхідні певні передумови і відповідний рівень розвитку ринкової інфраструктури.

Основною законодавчою передумовою для здійснення проектного фінансування є наявність законодавства про розподіл продукції та врахування його вимог у стандартах бухгалтерського обліку та порядку оподаткування. Його наявність визначається необхідністю відокремлення власне результатів проекту від сукупних підсумків фінансової діяльності організації, у рамках якої здійснюється проект. Вони не завжди рівнозначні, і навіть можуть мати різну якість. Природно, що в цих умовах втрачається прозорість результатів проекту, а отже, впевненість інвестора у справедливій компенсації свого ризику при здійсненні проектного фінансування.

В Україні хоч і прийнято такий закон, однак він є недосконалим і суперечить іншим нормативним актам. Особливо яскраво це можна побачити при зіставленні зі стандартами бухгалтерського обліку і податковим законодавством. У результаті інвестор не може бути впевненим у тому, що результат, від рівня досягнення якого і визначаються його прибутки, розрахований правильно.

Ці побоювання цілком справедливі, тому що відсутність нормативних актів щодо виділення продукту проекту з поточної діяльності фірми може призвести до:

- завищення собівартості продукту проекту внаслідок перенесення на нього частки постійних операційних витрат підприємства, на якому впроваджується проект;
- списання на проект збитків основної діяльності;
- неможливості точного розподілення точного обліку доходів з основної діяльності та таких, які виникли внаслідок реалізації проекту;
- труднощів у забезпеченні прав інвестора на проект у разі його невдачі.

Серйозною перешкодою для широкого використання схем проектного фінансування є нерозвиненість банківського сектору України. Чинні нині норми регулювання активних банківських операцій, формування резервів, участі банківського капіталу в реальному секторі економіки практично не залишають шансів для успішного освоєння цієї перспективної схеми фінансової підтримки здійснення проектів.

На жаль, нерозвиненість фондового ринку обмежує використання традиційних для зарубіжної практики інструментів управління ризиками проектного фінансування [3].

Крім того, розвиток проектного фінансування, також, гальмується внаслідок впливу деяких макроекономічних чинників, до яких належать:

- диверсифікованість джерел інвестиційних ресурсів в умовах усе більш обмеженого обсягу бюджетних ресурсів і різкого зростання обсягів державного зовнішнього запозичення;
- негативні тенденції в розподілі фінансових ресурсів, що утворюються в державі, у розрізі суб'єктів володіння і розпорядження;
- правова неузгодженість окремих складових економічної політики, у першу чергу структурної, податкової та інвестиційної;
- нерозвиненість фондового ринку;
- зростання питомої ваги збиткових підприємств;
- відсутність необхідних умов для трансформації заощаджень в інвестиції;
- високий рівень інвестиційних ризиків;
- значна тінізація економіки.

Проектне фінансування для України є відносно новим банківським продуктом. У чистому вигляді його пропонує обмежене коло банків. На сьогодні відсутня офіційна статистика Національного банку України відносно обсягів проектного фінансування. Банки не розголошують умови своєї участі в проектах, що свідчить про незрілість даного сегменту ринку банківських послуг, і, відповідно, негативно впливає на його розвиток.

Разом з тим, досить велика кількість банків успішно використовує цей вид фінансування. У деяких крупних банках, як правило з іноземними інвестиціями, певний час уже функціонують спеціально створені відділи (департаменти) проектного фінансування, поступово зростає попит на фахівців у галузі проектного

фінансування та менеджменту. Все це вказує на актуальність запровадження визначеної форми підтримки реалізації проектів.

Активність банківських установ на ринку проектного фінансування України поки що залишається низькою. Серед причин такої ситуації необхідно, перш за все, назвати зовнішні чинники:

- незадовільні темпи ринкових перетворень;
- низький рівень розвитку реального сектору економіки;
- слабкий і недостатньо прозорий фінансовий стан значної кількості підприємств;
- слабка інфраструктура фондового ринку;
- невизначеність щодо ринку землі;
- низький рівень захисту прав кредиторів;
- високий ризик країни.

Дослідження стану та перспектив розвитку проектного фінансування, здійснюваного вітчизняними банками, показало, що більшість з них стикається з проблемою формування саме ефективного портфелю проектів. Крім того, на основі узагальнення наукового доробку вітчизняних і зарубіжних фахівців у досліджуваній сфері, можна стверджувати, що найбільша увага в літературі приділяється питанням поточного управління проектними діями, що фактично обмежує життєвий цикл досліджуваної операції моментом початку реалізації проектів і перетворює задачу ефективного управління портфелем проектів на критерій успіху проектного фінансування. Таким чином, постає необхідність врахування часового горизонту передпроектних дій при оцінці періоду окупності операції проектного фінансування та на важливості забезпечення узгодженості організаційних заходів щодо прийняття банком рішення щодо участі в її здійсненні.

З метою здійснення цих заходів, запропоновано таку послідовність:

1. Попередній відбір проектів за критерієм відповідності стратегічним орієнтирам інвестиційної діяльності банку, а також умовам поточної та прогнозованої ринкової кон'юнктури.

2. Формування системи ресурсних обмежень банку (часових, фінансових, кадрових тощо) та коригування переліку проектів у відповідності до системи ресурсних обмежень.

3. Оцінка потенційної спроможності проектів бути реалізованими за техніко-конструкційними параметрами та комерційної перспективи їх реалізації, коригування переліку проектів, що

спрямовуються для подальшого аналізу (аналіз здійснюється як співробітниками банку, так і зовнішніми експертами).

4. Детальний аналіз та перевірка проектної документації за кожними проектом, уточнення прогнозів руху потоків грошових коштів за проектами, розробка альтернативних сценаріїв їх реалізації з урахуванням асиметрії інформації, формування найімовірніших сценаріїв реалізації проектів.

5. Відбір проектів за результатами оцінки їх ефективності (без урахування точної схеми фінансування) та ризиковості.

6. Формування консорціуму інвесторів індивідуально за кожним проектом, узгодження інтересів банку та інших співінвесторів, уточнення схеми розподілу результатів реалізації проектів.

7. Розробка детальної схеми та інструментів фінансування для банку за кожним проектом, визначення функцій банку при реалізації проекту (єдиний інвестор, співінвестор, гарант, організатор, брокер тощо).

8. Часова та просторова оптимізація фінансових ресурсів банку (якщо він є учасником реалізації відразу кількох проектів).

9. Уточнення прогнозів руху потоків грошових коштів за проектами з урахуванням фінансових потоків, пов'язаних зі схемою фінансування.

10. Узгодження можливостей відділу проектного фінансування банку щодо проектного адміністрування, оперативного управління портфелем проектів.

11. Оцінка необхідності здійснення організаційно-структурних змін у банку для успішної реалізації портфелю проектів.

12. Прийняття остаточного рішення щодо участі в реалізації конкретного проекту за схемою проектного фінансування.

Виходячи з визначеного, можна виділити кілька варіантів, умови яких спонукають комерційні банки до участі у проектному фінансуванні.

1. За результатами оцінки проекту встановлено його висока життєздатність і прибутковість. Такий варіант може схилити банк до прийняття позитивного рішення щодо участі у фінансуванні такого проекту навіть при умові низької кредитоспроможності інших учасників проектного процесу та непереконалих гарантій погашення кредиту.

2. У ході попередньої оцінки інвестиційного проекту було визначено рівень очікуваних грошових потоків від реалізації проекту, який цілком задовольнив банк, як джерело покриття боргу.

3. Окрім визначених у результаті оцінки перспективних потоків грошових коштів, які повністю або частково задовольняють банк у якості забезпечення іншої частини кредиту кредитною угодою, визначено інші активи позичальника (які було встановлено після ретельного оцінювання його фінансового стану).

4. У результаті проведеного аналізу фінансового стану підприємства-позичальника було встановлено його високий рейтинг, що вказує на його спроможність своєчасного погашення боргу.

Таким чином, на основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що український ринок проектного фінансування у перспективі рухатиметься у бік зближення зі своїми західними аналогами. З цих позицій можна очікувати збільшення масштабів проектів, що фінансуються за цією схемою, збільшення термінів запозичень, підвищення питомої ваги позикового капіталу та застосування нових схем, зокрема, з опціоном на пакет акцій. Тим більше, що перевагою для українських банків є можливість вивчення зарубіжного досвіду впровадження даної послуги, дослідження можливих схем її використання, але вже з урахуванням вітчизняної специфіки, що дасть можливість уникнути ряду помилок.

Також, для пришвидшення розвитку даного виду банківської діяльності, необхідно створити сприятливе інвестиційне середовище проектного фінансування, основними елементами якого повинні бути:

- інформаційне та маркетингове середовища відбору перспективних галузевих і регіональних ринків, первинного вибору ефективних інвестиційних проектів і програм, отримувачів інвестицій;
- технологічна, екологічна та фінансова експертизи інвестиційних проектів і програм для цілей прийняття інвестиційних рішень;
- оцінка активів отримувачів інвестицій;
- оцінка ефективності проектів;
- страхове обслуговування проекту та інвестора, мінімізації ризиків;
- комплексне фінансове обслуговування процесу реалізації проекту;
- управління проектом, контроль його розвитку та забезпечення повернення інвестицій.

Можливостями вирішення недостатнього рівню розвитку проектного фінансування є посилення ролі держави через надання гаран-

тій страхування проектних ризиків, у тому числі гарантій банкам, які беруть участь у фінансуванні інвестиційних проектів і програм, охоплених системою державних пріоритетів, податкове стимулювання механізмів інвестування, розвиток міжбанківського співробітництва у сфері спільного фінансування інвестиційних проектів. Ще існують передумови та можливості розвитку даного напрямку в найближчі 5–10 років, що може бути пов'язано з прийняттям на рівні держави відповідних законодавчих актів, які захистять інтереси кредиторів та інвесторів у проектному фінансуванні, а також спростять механізм отримання даного фінансування.

Істотного значення для розвитку проектного фінансування в Україні набуває вивчення можливостей адаптації досвіду світової практики до вітчизняних умов, аналіз різних схем проектного фінансування, що їх використовують у розвинутих країнах, та можливостей їх застосування в Україні.

Український ринок проектного фінансування залежить насамперед від впливу циклічності економіки, інвестиційної привабливості та політичної ситуації. Дотримання заходів щодо підвищення ефективності даного виду фінансування у перспективі призведе до зближення із практикою зарубіжного досвіду. Внаслідок цього варто очікувати збільшення масштабів проектного фінансування, підвищення структури позикового капіталу, зниження рівня відсоткових ставок і витрат на проектні роботи, розширення кола інвесторів і залучення комерційних організацій до здійснення операцій проектного фінансування.

З урахуванням важливості координації інвестиційної діяльності в Україні, доцільно створити Центр проектного фінансування, який би сприяв залученню фінансових ресурсів, у тому числі зовнішнього фінансування, і забезпеченню реалізації інвестиційних проектів, які мають пріоритетний для національної економіки характер. Завданнями такого Центру мають бути:

- проведення моніторингу реалізації портфеля проектів, які здійснюються за рахунок позик міжнародних фінансових організацій;
- підготовка оглядових та узагальнюючих матеріалів за портфелем проектів;
- виконання заходів, що підвищують ефективність реалізації діючих проектів;
- виконання ролі представника уряду в спільних гарантійних операціях з міжнародними організаціями;

- здійснення моніторингу та фінансування передпроектних досліджень, включених у програму запозичень;
- підготовка для уряду та ключових міністерств оглядових матеріалів міжнародних організацій, що перебувають на стадії пропозицій;
- розроблення техніко-економічних обґрунтувань, проектно-пошукових робіт з проектів;
- сприяння підвищенню ефективності роботи структурних підрозділів міністерств, які беруть безпосередню участь у процесі формування програми зовнішніх запозичень України;
- здійснення інформаційної, консультаційної та методологічної підтримки підприємств з метою забезпечення їх активної участі в національних і міжнародних конкурсах на постачання товарів, робіт і послуг;
- сприяння розвитку системи конкурсної закупівлі товарів, робіт і послуг на державному, регіональному та муніципальному рівнях.

З метою стимулювання розвитку проектного фінансування в Україні можна запропонувати такі кроки:

по-перше, забезпечити доступність довгострокових інвестиційних кредитів для позичальників шляхом зниження їхньої вартості. Цього можна досягнути шляхом перегляду наявної системи резервування коштів комерційних банків у напрямі зниження норми резервування;

по-друге, запровадити державне відшкодування (часткове) процентних ставок за довгостроковими інвестиційними кредитами, що спрямовуються у пріоритетні галузі економіки, і передбачити ці обсяги відшкодування в державному бюджеті. Для цього потрібно виділити в державному бюджеті України кошти на компенсацію відсотків;

по-третє. Досить поширеною в рамках проектного фінансування великих, зокрема інфраструктурних, проектів у світі є практика застосування консорціумних об'єднань, які дозволяють мінімізувати проектні ризики шляхом їх розділення між учасниками, а також уникнення недофінансування проектів через проблеми, пов'язані з ліквідністю кредиторів;

по-четверте, проектне фінансування не може виявити всіх своїх позитивних сторін без розвинутої мережі фінансових інститутів: інвестиційних банків, універсальних банків, інвестиційних фондів, довірчих товариств тощо. Однак в Україні реалізують

проекти проектного фінансування лише універсальні банки, оскільки інших установ немає. Тому банківська система України сьогодні має бути зорієнтована на створення і розвиток зазначених фінансових інститутів.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Проектне фінансування як спеціалізований вид банківської діяльності зарекомендувало себе як досить успішний спосіб залучення коштів для фінансування інвестиційних проектів у розвинених країнах та є однією з найбільш поширених форм організації залучення інвестицій у реальний сектор економіки як у промислово розвинених, так і в нових індустріальних країнах, що розвиваються. Воно є найсучаснішим і найперспективнішим засобом мобілізації різних джерел фінансових ресурсів і комплексного використання технологій проектного менеджменту при реалізації великомасштабних і капіталомістких інвестиційних проектів.

Провідна роль при організації проектного фінансування належить банкам, що надає їм можливість розширення бізнесу, виходу на нові сегменти внутрішнього та світового ринку, дозволяє комплексно задовольнити ресурсні, продуктові та комунікаційні потреби своїх клієнтів.

Проектне фінансування є досить ризикованим видом банківської діяльності. Значущість для банку ризиків, притаманних проектному фінансуванню, суттєво залежить від функцій, які банк виконує в цій операції — кредитора, інвестора (єдиного або в консорціумі), лізингодавця [4] та гаранта. При цьому, управління ризиками у систем проектного фінансування має базуватись на системному підході та застосуванні банками комплексу різноманітних методів, підходів та інструментів. Особливостями проектного фінансування українськими банками є: фінансування переважно в вільноконвертованій валюті, максимальний термін фінансування від 5 до 10 років, частка позичальника в бюджеті проекту фінансування має складати від 20 % до 30 %, а мінімальний розмір проекту — 500 тис. дол. США — 1,5 млн євро. Серед міжнародних схем проектного фінансування, що застосовуються, хоч і досить рідко, українськими банками є консорціумне фінансування (Укрексімбанк—Ощадбанк») та фінансування за допомогою експортно-імпорتنих агенцій (ПАТ «Райффайзен Банк Аваль», ПАТ «УкрСиббанк» та інші).

Основними рекомендаціями щодо розвитку проектного фінансування в Україні є: сприяння підвищенню привабливості інвес-

тиційного клімату країни для залучення капіталу; забезпечення доступності довгострокових інвестиційних кредитів для позичальників шляхом зниження їхньої вартості, зокрема шляхом перегляду наявної системи резервування коштів комерційних банків у напрямі зниження норми резервування; запровадження державного відшкодування (часткове) процентних ставок за довгостроковими інвестиційними кредитами, що спрямовуються у пріоритетні галузі економіки, і передбачити ці обсяги відшкодування в державному бюджеті; поліпшення законодавчої бази у сфері узгодження та розподілу ризиків; покращення умов банківського кредитування та ін.

Бібліографічний список

1. Закон України «Про банки та банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III.— [Електронний ресурс]. — [Режим доступу]: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-XII.— [Електронний ресурс]. — [Режим доступу]: <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 № 2664-III.— [Електронний ресурс]. — [Режим доступу]: <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Закон України «Про фінансовий лізинг» від 16.12.1997 № 723/97-ВР.— [Електронний ресурс]. — [Режим доступу]: <http://zakon.rada.gov.ua>

References

1. Pro banky ta bankivsku diyalnist:Zakon Ukrainy [On banks and banking] vid 07.12.2000 №2121-III.— Available at: <http://zakon.rada.gov.ua>[Legal Act of Ukraine]
2. Pro investisiynu diyalnist:Zakon Ukrainy [On investment activity] vid 18.09.1991 №1560-XII.— Available at:<http://zakon.rada.gov.ua>[Legal Act of Ukraine]
3. Pro finansovy poslugy taderzavne reguluvannya rinkiv finansovih poslug:Zakon Ukrainy [Onfinancial services and government control of financial servicesmarkets] vid 12.07.2001 №2664-III.— Available at:<http://zakon.rada.gov.ua>[Legal Act of Ukraine]
4. Pro finansovy lising:Zakon Ukrainy [Onfinance leasing] vid 16.12.1997 №723/97-BP.— Available at:<http://zakon.rada.gov.ua>[Legal Act of Ukraine]

Стаття надійшла до редакції 30 травня 2016 р.

УДК 336.648

Смирнова Ольга Олеговна,

канд. экон. наук, доцент,

доцент кафедры инвестиционной деятельности ГВУЗ «КНЭУ имени Вадима Гетьмана»

(03680, Украина, Киев, проспект Победы 54/1)

E-mail: o.smirnova@ukr.net

Особенности проектного финансирования в Украине

АННОТАЦИЯ. Разработка и реализация масштабных долгосрочных проектов на основе проектного финансирования приобретает все большее значение в условиях экономической нестабильности и острой нехватки финансовых ресурсов. Как свидетельствует мировой опыт, именно банковские учреждения выполняют функции организаторов и финансовых инициаторов реализации крупных инвестиционных проектов и программ, играют решающую роль в мобилизации финансовых инвестиционных ресурсов.

Проектное финансирование как разновидность финансирования реальных инвестиций зарекомендовало себе как достаточно успешный способ привлечения средств для финансирования инвестиционных проектов в промышленно развитых странах, хотя для Украины это относительно новый банковский продукт. В чистом виде его предлагает ограниченное число банков, что обусловлено рядом факторов, которые препятствуют его полноценному использованию. Поэтому поиск возможностей и путей решения проблем развития банковского проектного финансирования в Украине как фактора активизации инвестиционной деятельности банков является одной из наиболее актуальных проблем современной экономики Украины.

В статье рассматривается современное состояние проектного финансирования в Украине. Автор детально анализирует законодательную и нормативную базу проектного финансирования и его специфику в отечественных условиях. Исследуя разные точки зрения ведущих экономистов мира в сфере проектного финансирования, автор рассматривает возможности их использования в процессе финансирования инвестиционных проектов в Украине. Статья также содержит предложения автора по усовершенствованию механизма проектного финансирования в Украине.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: инвестиционный проект, проектное финансирование, инвестиционные ресурсы.

UDC 336.648

Smirnova Olga,

Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor,

Associate Professor at the Department of Investment Activity

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

(54/1, Peremohy Ave., Kyiv, 03680, Ukraine)

E-mail: o.smirnova@ukr.net

Special aspects of project financing in Ukraine

ABSTRACT. Development and implementation of large-scale and long-term investment projects on principles of project financing acquire an increasing significance in terms of economic instability and sharp lack of financial resources. According to the international experience, bank institutions perform as promoters and financial initiators of large-scale investment projects and programs, and play a crucial role in raising investment resources.

The project financing as a form of the real investments funding has proven to be a sufficiently successful method of raising money for investment projects in the developed industrial countries. However, this is a relatively new banking product for Ukraine. A limited number of banks offers it per se. It caused by different factors that make its comprehensive usage impossible. That is why searching capabilities and ways of overcoming the problems of banking project financing in Ukraine as a factor of banking investment activation is one of the biggest economic challenges in Ukraine.

The article explores the current state of project financing in Ukraine. The author examines thoroughly legislation in project financing and its specifics. Having investigated the academics' views on project financing, the author examines possibilities of their application in the process of investment projects funding in Ukraine. The article outlines the author's recommendations on improvements of project financing mechanism in Ukraine.

KEY WORDS: investment project, project financing, investment resources.

УДК 336.71

Стрільчук Юлія Ігорівна,

аспіранка кафедри банківської справи,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

(03680, Україна, Київ, проспект Перемоги, 54/1)

E-mail: guliathebest@mail.ru

СУЧАСНИЙ СТАН БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

АНОТАЦІЯ. У статті розглянуто сучасний стан банківського кредитування населення в Україні. Показано місце кредитів для населення у структурі кредитів, що надаються банками України. Проаналізовано динаміку розвитку різних видів банківських кредитів, що надаються фізичним особам. Розглянуто динаміку кредитів для населення, класифікованих за різними ознаками, такими як строковість, валюта номінації, цільове призначення тощо. Проведено аналіз ринку банківського кредитування населення за останні десять років. Визначено основні тенденції розвитку банківського кредитування населення в Україні. Виявлено чинники, які вплинули на зміну його динаміки. Особливо увагою присвячено іпотечному кредитуванню населення, його розвитку в Україні та факторам, що впливають на даний вид кредитування. Розглянуто споживче банківське кредитування, визначено тенденції та перспективи його розвитку в Україні.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: банківське кредитування населення, іпотечний кредит, споживчий кредит.